

10 RELIGION, POLITIKK OG VERDEN

ATOMTRUSSEL: Går årets Nobels fredspris til atomavtalen for Iran eller FN-traktaten som forbyr atomvåpen? Nord-Korea har økt debatten om atomnedrustning etter at de har trappet opp kjernefysiske våpentester (bildet) og trusler.

Foto: Korea News Service via AP/NTB scanpix

Atomtrussel kan løfte kla

NOBELS FREDSPRIS: I morgen formiddag retter verden igjen blikket mot Norge og fredspriskunngjøringen. Atomavtalen med Iran er heteste tips, men også i år nevnes Denis Mukwege.

GEIR OVE FONN

geir.ove.fonn@vl.no

Den kongolesiske legen Denis Mukwege er nominert for sitt uredde arbeid med å behandle kvinner og barn som har fått underlivet ødelagt etter voldtekt og mishandling i DR Kongo. Han er truet på livet for sin innsats og krav om å stille gjerningsmenn, FN og myndigheter til ansvar.

– Det hadde vært betimelig om Mukwege endelig fikk prisen. Han gjør et utrolig viktig arbeid på bakkenivå for å hjelpe og rehabilitere voldtatte kvinner, og er en utrettelig pådriver for å betrakte denne typen overgrep som krigshandlinger, sier generalsekretær Anne-Marie Helland i Kirkens Nødhjelp, mangeårig samarbeidspartner med Mukwege.

NOBELS FREDSPRIS

- ◉ 2016 – Juan Manuel Santos, Colombia
- ◉ 2015 – Den tunisiske kvartetten for nasjonal dialog
- ◉ 2014 – Malala Yousafzai og Kailash Satyarthi
- ◉ 2013 – Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen
- ◉ 2012 – EU
- ◉ 2011 – Ellen Johnson Sirleaf og Leymah Gbowee (Liberia), Tawakkul Karman (Jemen)
- ◉ 2010 – Liu Xiaobo, Kina
- ◉ 2009 – Barack Obama
- ◉ 2008 – Martti Ahtisaari, Finland
- ◉ 2007 – Al Gore og FNs klimapanel (IPCC)

Atomtrussel. Seniorforsker Sverre Lodgaard ved NUPI følger tett med på konflikter som omfatter kjernefysiske trusler, både i Iran, Nord-Korea og generelt rundt kjernefysisk rustningsnivå og ikke-spredning.

Han vil ikke utpeke noen personlige favoritter til fredsprisen, men bekrefter at det er mye som tilsier at årets pris nettopp faller innenfor dette området.

– I så fall er det atomavtalen med Iran som peker seg ut, sammen med den nye FN-traktaten som forbyr atomvåpen, og sivilsamfunnets bidrag til den avtalen, sier Lodgaard.

Iran-avtalen. Leder ved Oslo-senteret, tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik, håper på fredspris til Iran-avtalen, ved Irans utenriksminister Mohammad Javad Zarif og EUs høy-

nivårepresentant Federica Mogherini.

– Avtalen i 2015 var et stort gjennombrudd for å sikre seg at Irans atomprogram kun ble brukt til sivile formål, sier Bondevik.

Han påpeker at avtalen har bidratt til å trekke Iran ut av isolasjon, og dermed også bidratt til stabilitet i en brennbar region.

– En Nobel-pris til hovedpersonene bak denne avtalen vil kunne bli mislikt av president Donald Trump, som har truet med å trekke USA fra avtalen. Men det er en pris det er verdt å betale, mener Bondevik.

Forbudstraktat. Norges Fredsråd håper forbudstraktaten mot kjernefysiske våpen belønnes med den ettertraktede prisen:

– Vårt klare førstevalg er In-

ternational Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN), sier Tuva Grimsgaard, fungerende daglig leder i Norges Fredsråd som er samarbeidsorgan for 19 fredsorganisasjoner.

Den globale kampanjen ICAN ble etablert for ti år siden, for å mobilisere til folkelig engasjement for en traktat som forbyr kjernefysiske våpen.

Gjennombrudd. – FN-traktaten er et fantastisk gjennombrudd og viktigste enkelthendelse for å fremme fred siste år. Det er første multilaterale nedrustningsavtale på mer enn 20 år, mot et bakteppe av økt kjernefysisk trussel, sier Grimsgaard.

Bak avtalen står 122 atomvåpenfrie land og store deler av det sivile samfunn rundt om i verden. Den forbyr både besittelse og bruk av atomvåpen, og utfor-